

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

« 14 » 2022 року

Факультет
соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Постмодерні теорії нової мобільності

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 054 «Соціологія»

освітній рівень бакалавр

освітня програма соціологія

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20 <u>22</u> /20 <u>23</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

зав. кафедри галузевої соціології

(Ольга БЕЗРУКОВА)

(підпис)

Протокол № 14 від «29» 08 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 8 від «29» липень 2022 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни – ознайомлення з теоріями постмодерну щодо мобільності, новітніми способами тлумачень та означень понять «переміщення» та «мобільність» в соціології, соціально-гуманітарних та суміжних науках, поглиблення знань про мобільність в соціологічній рефлексії та в означенні наукових перспектив використання новітніх концептів просторових переміщень в соціологічній евристиці.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати теорії простору та соціальної мобільності.*
2. *Вміти аналітично мислити.*
3. *Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою.*

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна входить до спеціалізації «Соціологія урбанізації та глобалізації»; носить проблемний характер, сприяє формуванню в професійній свідомості майбутніх соціологів уявлень щодо проблематичності концепту «переміщення» в сучасній соціологічній теорії та практиці. Передбачається поглиблення набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критичного опрацювання першоджерел, розвиток навичок аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності концепцій постмодерну у вивченні явища та процесів мобільності в контексті процесів глобалізації та урбанізації.

4. Завдання (навчальні цілі) спрямовані на формування таких компетентностей:

- Фк50. здатність використовувати методи аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій урбанізації та глобалізації
- Фк51 здатність демонструвати навички публічних виступів та письмового аргументованого викладення власної точки зору щодо проблем урбанізації та глобалізації в Україні та в сучасному світі

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати зміст та сутність поняття «мобільність», основні теоретичні концепції постмодерну, що експлікують поняття мобільності; роль і значення сучасних досліджень мобільності в соціології, а також сутність та зміст образів мобільності та її соціального значення в контексті теорій урбанізації та глобалізації	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси); реферат	35
2	Вміти працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацювання першоджерела, використовувати методи аналізу, порівнювати та оцінювати методологічну спроможність різних концепцій та методологій вивчення мобільності в контексті процесів глобалізації та урбанізації	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси); реферат	35
3	Організовувати та презентувати дослідницький проект	Самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквіум	20
4	Вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	Самостійна робота, практичні заняття	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
рпн56. демонструвати навички сприйняття й аналізу текстів, присвячених проблемам урбаністики та глобалістики	+	+		
рпн58. демонструвати навички публічних виступів та письмового аргументованого викладення власної точки зору щодо проблем урбанізації та глобалізації в Україні та в сучасному світі		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – **24 бали (18 мінімум)**;
2. виконання контрольних робіт: РН1, РН2, РН4 – **18 балів (9 мінімум)** (3 контрольні роботи по 6 максимальних або 3 мінімальних кожна);
3. виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3, РН4 – **18 балів (9 мінімум)**.

- підсумкове оцінювання – РН1, РН4: письмовий іспит (білет містить два питання) – **40 балів**.
Мінімальний бал успішного складання іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менше ніж **36 балів**; такий студент допускається до іспиту за умови написання реферативної роботи змістом та обсягом відповідним кількості неопрацьованих ним тем дисципліни.

7.2 Організація оцінювання:

Лекційні та практичні заняття оцінюються по факту проведення, бали накопичуються протягом семестру.
Контрольна робота №1 виконується після вивчення Тем 1-2 на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
Контрольна робота №2 виконується після вивчення Тем 3-4 на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
Контрольна робота №3 виконується після вивчення Тем 4-6 на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на двох останніх за графіком навчання практичних заняттях.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>1. Теорії новітньої мобільності.</i>				
1	Мобільність: нові дослідницькі горизонти	4	4	4
2	Поняття мінливості, плинності та потоків	4	4	4
Модульна контрольна робота 1			2	4
<i>2. Людина мобільна.</i>				
3	Номадизм в епоху Постмодерну	4	2	4
4	Фріланс та теорія прекаріату	2	2	4
Модульна контрольна робота 2			2	4
<i>3. Практики мобільності.</i>				
5	Теорія дрейфу Г. Дебора та ритманаліз А. Лефевра	2	2	4
6	Мобільності в міському просторі	2	2	4
Модульна контрольна робота 3			2	4
<i>4. Сучасні комунікації та мобільність.</i>				
7	Соціологія мобільної телефонії	4	4	4
8	Інтернет та мобільні комунікації	4	4	4
Навчально-практичне завдання			4	12
Всього:		26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 26 год.

Практичні заняття – 34 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

а) основна:

- Аррі Дж., Денніс К. Після автомобілізму. – К.: Темпора, 2010. – 254 с. (С. 169-188).
- Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / пер. з англ. І. Андрушенка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с. (С. 73-82;).
- Дебор Г. Психогеографія / пер. с фр. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2017. – 112 с. (С. 20-40).
- Урри Дж. Мобільності / пер. с англ. А. Лазарева. – М.: Праксис, 2012. – 576 с. (С. 471-501)
- Урри Дж. Соціологія за межами обществ: види мобільності для XXI століття / пер. с англ. Д. Кралечкина. – М.: Изд. дом ВШЭ, 2012. – 336 с. (С. 9-36; 269-304)

б) додаткова:

- Бауман З. От паломника к туристу // Социологический журнал. – 1995. – №4. – С. 133-154. – URL: https://tourlib.net/statti_tourism/bauman.htm
- Бауман З. Текучая современность / пер. с англ. Ю. Асочакова. – СПб: Питер, 2008. – 240 с.
- Бауман З. Плинные часы: життя в добу непевності / пер. з англ. А. Марчинського. – К.: Критика, 2013. – 176 с.
- Гілен П. Бормотание художественного множества. Глобальное искусство, политика и постфордизм / пер. с голландс. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2015. – 288 с.
- Гидденс А. Ускльзающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2004. – 120 с.
- Кастельс М. Пространство потоков и мгновенное время // Власть коммуникации / пер. с англ. Н. Тылевич. – М.: Изд. дом ВШЭ, 2016. – С. 51-54.
- Рейнгольд Г. Умная толпа: новая социальная революция / пер. с англ. А. Гарькавого. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2006. – 416 с.

- Стендинг Г. Прекариат: новый опасный класс / пер. с англ. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2014. – 328 с.
- Талей Н. Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті / пер. з англ. М. Климчук. – К.: Наш Формат, 2018. – 400 с.
- Феррарис М. Ты где? Онтология мобильного телефона / Пер. с итал. К. Тименчик. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 352 с.
- Цукерман Н. Новые соединения. Цифровые космополиты в коммуникативную эпоху / пер. с англ. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2015. – 336 с.
- Lefebvre H. Rhythmanalysis: Space, Time and Everyday Life. – London, New York: Continuum, 2007. – 114 p.

В) для поглибленого вивчення:

Статті лектора в рамках дисципліни:

- Петренко-Лисак А.О. Кочівники сучасності: нові соціальні мобільності // Вісник Харківського національного університету. Серія: “Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи”. – Вип. 28(948). – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 178-181.
- Петренко-Лисак А.О. Мобільна телефонія в матриці міського життя // Соціологічні студії : наук.-практ. журн. / уклад. Л.Й. Кондратик, С.А. Сальнікова. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – №1(8). – С. 69-73.
- Петренко-Лисак А.О. Мобільна телефонія в системі сучасних комунікацій // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: Збірник наукових праць ДонДУУ. Т. XI. Вип. 178. Серія “Соціологія”. – Д.: ДонДУУ, 2010. – С. 332-339.
- Петренко-Лисак А.О. Мобільна телефонія як об’єкт соціологічного аналізу: досвід емпіричних соціологічних досліджень // Вісник Харківського національного університету. Серія: “Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи”. – № 1045. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 134-138.
- Петренко-Лисак А.О. Мобільна телефонія як фактор соціальних трансформацій в глобальному просторово-часовому вимірі // Вісник ОНУ. Серія «Соціологія і політичні науки». – Том 18. Випуск 2(18). Частина 1. – Одеса: «Астропринт», 2013. – С. 391-397.
- Петренко-Лисак А.О. Соціологічний аспект аналізу мобільної телефонії // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Випуск 16. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 538-541.
- Петренко-Лисак А.О. Мобільні комунікації у транзитному просторі метрополітену: соціологічний нарис // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». – Вип. 39. – Х., 2017. – С. 239-243.
- Петренко-Лисак А.А. Мобільний урбанізм в транзит(ив)них місцях городского ландшафта // Лабиринт. Журнал социально-гуманитарных исследований. Сетевое научное издание. Специальный выпуск. Тема номера: Микроурбанизм. – № 5. – 2016. – С.17-24. – URL: <http://journal-labirint.com/wp-content/uploads/2016/12/Petrenko-Lysak.pdf>
- Петренко-Лисак А.О. Суспільство мобільно-портативних технологій // Соціальні технології: Актуальні проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. – Вип. 57. – Запоріжжя, 2013. – С. 126-133.
- Петренко-Лисак А.О. Теоретико-методологічний аналіз соціальних рухливостей: флешмобу, букросінгу та паркуру // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Збірник наукових праць. – К.: Фенікс, 2011. – Вип. 12. – С. 36-42.
- Петренко-Лисак А.О. Теорії мобілізму як концептуальна основа досліджень мобільної телефонії // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – Випуск 7 (18). – К., ІС НАНУ, 2015. – С. 521-533.
- Петренко-Лисак А.О. Homo mobilis: соціальний суб’єкт сучасності // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Випуск 17. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 359-362.